

BARANYA MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL
Szociális és Gyámhivatal

Uj
Dr. Kovács Zs. Tóth
Milla
09.23
Köszönöm

Ügyiratszám: BAC/1219/2/2013.
Ügyintéző: Török Beatrix

Tárgy: Hátrányos és halmozottan
helyzet megállapítása.

Valamennyi települési Önkormányzat Jegyzőjének

S z é k h e l y é n

Tisztelt Jegyző Asszony/ Úr !

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek /fiatal felnőtt/ fogalma és e tény fennállásának megállapítása 2013. szeptember 1. napjával, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike az 1997. évi XXXI. törvény 67/A.§- ban került szabályozásra.

Az egységes jogalkalmazás érdekében mellékelten megküldöm a Főhatóság tájékoztatóját.

Kérem az abban foglaltakról a munkatársakat tájékoztatni szíveskedjék.

P é c s, 2013. szeptember 20.

Dr. Kovács Zsuzsanna
szociális és gyámhivatal-vezető

Pécs Megyei Jogú Város - Polgármesteri Hivatal	
Központ (Kisfalud)	
Iktatás dátuma:	2013. Szept. 25.
Iktatási szám:	07-7/1528/2013
Melléklet:	Arszám helye

57130002867

HUMÁN FŐOSZTÁLY

TÁJÉKOZTATÓ
A HÁTRÁNYOS, HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETHEZ KAPCSOLÓDÓ
KEDVEZMÉNYEKRŐL

1. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a köznevelés területén biztosított kedvezmények, támogatások, jogosultságok

1. Óvodai fejlesztő program, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók iskolai sikeressége érdekében óvodai fejlesztő programot, valamint képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést (Integrációs Pedagógiai Rendszer) kell szerveznie az óvodának, iskolának. A programokban megvalósuló tevékenységek többek között: együttnevelés, egyéni tanulástámogatás a tanulók számára, a szülőkkel való kapcsolattartás, intézményfejlesztés. A programokról az óvodákban, iskolákban lehet tájékozódni.

2. Arany János Tehetséggondozó Program, Arany János Kollégiumi Program és Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program

Az Arany János Tehetséggondozó Program, az Arany János Kollégiumi Program és az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program az érettségi megszerzéséhez és a felsőfokú tanulmányok folytatásához szükséges felkészüléshez, a sikeres szakmaszerzéshez nyújt tanulási, szociális, egészségügyi támogatást **hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű**, valamint rászoruló tanulók számára kollégiumi elhelyezéssel. Az Arany János Tehetséggondozó Programnak és az Arany János Kollégiumi Programnak előkészítő évfolyama is van, ezek a programok 5 évesek. Az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program 3 éves. A programokban megvalósuló tevékenységek többek között: tehetséggondozás, egyéni fejlesztési és tanulási tervek kialakítása, pályaválasztás segítése, tanulmányi versenyeken, kulturális és sportrendezvényeken való részvétel, szociális hozzájárulás biztosítása.

A 8. évfolyamos tanulók pályázat útján jelentkezhetnek a programokba, a pályázatokat az Emberi Erőforrások Minisztériuma jelenteti meg minden év szeptemberében (a programokról tájékozódni lehet az alábbi honlapokon: [www.kormany.hu/Emberi Erőforrások Minisztériuma/Köznevelésért Felelős Államtitkárság](http://www.kormany.hu/Emberi_Eroforrasok_Minisztériuma/Köznevelésért_Felelős_Államtitkárság); www.ajtp.hu; www.ajkp.hu; www.ajkszp.hu)

3. Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogram

A középfokú oktatási intézményekbe történő zökkenőmentes bejutás, a sikeres továbbtanulás számos család számára nehezen biztosítható anyagi kiadásokat követel meg. Ezt kívánja enyhíteni a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, köztük roma tanulókat célzó Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogram. A program ösztöndíjat és a tanulást segítő mentori támogatást nyújt a 7-8. osztályos és középfokú tanulók számára. A programokba történő jelentkezés pályázati úton történik, a 2013/2014. tanév pályázati felhívásai itt találhatóak: <http://www.emet.gov.hu/hirek/hirek16/>.

4. Az alapfokú művészetoktatásban való részvétel támogatása

Minden esetben ingyenes a **hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű** tanuló részére az első alapfokú művészetoktatásban való részvétel.

5. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló rendelkezések

A **halmozottan hátrányos helyzetű** tanuló esetében a tankötelezettség magántanulóként történő folytatásához az iskola igazgatójának be kell szereznie a gyermekjóléti szolgálat véleményét. Fizetési hátralék miatt a **hátrányos helyzetű** tanuló tanulói jogviszonya, kollégiumi tagsága nem szüntethető meg.

6. Iskolai felvétel

Az oktatási esélyegyenlőség javításának érdekében, ha a településen több általános iskola működik, az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, előnyben kell részesítenie a **halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat**. A középfokú iskola a felvételi vizsgák befejezése után rangsorolja a jelentkezőket, a rangsorolás során az azonos eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a **halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat**.

II. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a gyermekvédelmi ellátás területén biztosított kedvezmények, támogatások, jogosultságok

1. Óvodáztatási támogatás

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek után az alábbi feltételek együttes fennállása esetén óvodáztatási támogatás állapítható meg a szülő, illetve a családbafogadó gyám részére:

- a gyermek halmozottan hátrányos helyzetének fennállásáról a jegyző döntést hozott,
- a gyermek legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél a kezdetéig, melyben az ötödik életévét betölti, megkezdte az óvodai nevelésben való tényleges részvételt, és
- a szülő, családbafogadó gyám a kérelem benyújtását megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül gondoskodik a gyermek rendszeres óvodába járatásáról

Az óvodáztatási támogatás iránti kérelem legfeljebb annak az óvodai nevelési évnél a kezdetéig (tárgyév augusztus 31-ig) terjeszhető elő, amely évben a gyermek az ötödik életévét betölti.

A támogatás iránti kérelem a szülő, családbafogadó gyám lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál terjeszhető elő jogszabály szerint rendszeresített formanyomtatványon. A támogatásra való jogosultság megállapítása esetén a szülő, családbafogadó gyám a gyermek óvodai beiratásától kezdődően az óvodai nevelési jogviszony fennállásáig évente két alkalommal (minden év június és december hónapjában) a jogszabályban meghatározott mértékű – első alkalommal 20.000 Ft, minden további alkalommal 10.000 Ft - támogatásban részesül, amennyiben gyermekét rendszeresen járatja óvodába és a gyermek halmozottan hátrányos helyzete fennáll.

2. Gyermekjóléti alapellátáshoz fordulás lehetősége

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek és családja jogosult arra, hogy a kedvezményekről tájékoztatást és az igénybevitelhez segítséget kapjon a gyermekjóléti szolgálattól.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA
SZOCIÁLPOLITIKÁÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁR

Ügyiratszám: 45689-1/2013.

Tárgy: tájékoztatás a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 2013. szeptember 1-jétől hatályos fogalmáról és a kapcsolódó szabályozásról

**Valamennyi megyei kormányhivatal járási hivatala
járási gyámhivatalának vezetője részére**

Valamennyi települési önkormányzat jegyzője részére

Székhelyén

**Tisztelt Hivatalvezető Asszony/Úr!
Tisztelt Jegyző Asszony/Úr!**

2013. augusztus 31-éig a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló fogalmát a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény tartalmazta. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényben azonban e fogalom már nem szerepel.

2013. szeptember 1-jei hatállyal a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (fiatal felnőtt) fogalma és e tény fennállásának megállapítása, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.) került szabályozásra. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése koragyerekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

A Gyvt. 67/A. §-a értelmében a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szemponyjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, a családba fogadó gyám (a továbbiakban: gyám) iskolai végzettsége alacsony; legfeljebb alapfokú végzettség;
- a szülő, gyám alacsony foglalkoztatottsága;
- az elégtelen lakáskörülmények;
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a

- családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú – *(az alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelmen megírt önkéntes nyilatkozattal történik)*
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – *(az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)*
  - a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – *(elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)*

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll.

Halmozottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítására irányuló eljárás részletszabályait a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) tartalmazza. A módosítás értelmében a Gyer. kiegészült a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítására irányuló kérelemnyomtatvánnyal (*3. számú melléklet*), valamint meghatározásra került, hogy a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet feltételeinek meglétét miként lehet megállapítani. Az iskolai végzettségéről szóló nyilatkozat megtétele továbbra is önkéntes alapon történik. Az alacsony foglalkoztatottság a jegyző nyilvántartásából vagy a munkaügyi központ igazolása alapján, az elégtelen lakáskörülmény pedig az integrált településfejlesztési stratégia, illetve ennek hiányában környezettanulmány által megállapítható. Ennek érdekében a Gyer. kiegészült a környezettanulmány tartalmát meghatározó melléklettel is (*3/A. melléklet*).

A jegyzői gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítására irányuló eljárás során – az ügyfél erre irányuló kérelme esetén – megvizsgálja a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállását is. Amennyiben a feltételek fennállnak, a jegyző a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító határozat meghozatalával egyidejűleg, azzal azonos időtartamra, de külön döntéssel megállapítja, hogy a gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet új szemlélettel történő meghatározása nem érinti a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kötődő kedvezményeket. Így a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek – függetlenül attól, hogy hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű – továbbra is jogosult az ingyenes tankönyvre, a bölcsődében, az óvodában és az iskola 1–8. évfolyamán az ingyenes gyermekétkeztetésre, a szociális nyári gyermekétkeztetésben való részvételre és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó minden egyéb juttatás, kedvezmény igénybevételére.

A nevelésbe vett gyermek halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül külön megállapító határozat nélkül is, hiszen ebben az esetben nincs mit mérlegelnie a gyámhatóságnak. **Az utógondozói ellátásra jogosult, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt érdekében az ügyében eljáró gyámhivatal hivatalból állapítja meg a halmozottan hátrányos helyzet fennállását, melyről jogerős döntésével értesíti a nyilvántartást vezető jegyzői gyámhatóságot.** A tartós nevelésbe vett gyermekeken kívül így – a tényleges helyzetüket tekintve lényeges eltérést nem mutató – átmeneti nevelésbe vett gyermekek, valamint a továbbtanuló, kérelmükre utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek is a halmozottan hátrányos helyzetűek közé tartoznak.

A Gyvt. átmeneti rendelkezései alapján a 2013. szeptember 1-jén **utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt halmozottan hátrányos helyzetét a fiatal felnőtt kérelmére, annak hiányában hivatalból legkésőbb 2014. január 31-éig meg kell állapítani.** [Gyvt. 161/Q. § (3) bekezdés] A döntést meg kell küldeni a nyilvántartást vezető jegyző részére is.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásáról nyilvántartást vezető jegyző:

- nevelésbe vett gyermek és utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt esetében az általános illetékességi szabályok szerint, a gyermek, fiatal felnőtt lakóhelye („állandó lakcíme”) szerinti jegyző,
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek esetén a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításra illetékességgel rendelkező jegyző [Gyvt. 18/A. § (1)-(2) bek.]

A nyilvántartásban rögzíteni kell a gyermek (nagykorúvá vált gyermek), fiatal felnőtt hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének megállapítását, megjelölve a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításának okát.

Az óvodáztatási támogatásra vonatkozó végrehajtási szabályok módosítása:

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítására irányadó szabályok 2013. szeptember 1-jei hatálybalépése miatt módosultak az óvodáztatási támogatásra vonatkozó szabályok is. Óvodáztatási támogatásra ugyanis a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek törvényes képviselői jogosultak.

Az óvodáztatási támogatás megállapítása iránt 2013. szeptember 1-je után benyújtott kérelem esetén a jogosultság akkor állapítható meg, ha a gyermek halmozottan hátrányos helyzetének fennállását a jegyző megállapította, és a gyermek legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél a kezdetéig (tárgyév augusztus 31-ig), amelyben az ötödik életévét betölti, megkezdte az óvodai nevelésben való tényleges részvételt és a kérelem benyújtását megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül rendszeresen jár óvodába.

A támogatásra 2013. szeptember 1-jét követően a gyermek részére a gyámhivatal által kirendelt családbafogadó gyám is jogosult.

Az átmeneti rendelkezések alapján az új rendelkezéseket csak a 2013. augusztus 31-ét követően óvodáztatási támogatás megállapítása iránt indult új ügyekben és a 2013. szeptember 1-jét megelőzően indult eljárások alapján megállapított óvodáztatási támogatásnak a 2014. szeptember 1-jét követően esedékes, további alkalommal történő folyósítására kell alkalmazni. [Gyvt. 161/Q. § (4) bek., Gyer. 184. § (1)-(2) bek.]

Azon jogosultak esetében tehát, akiknél a támogatás megállapítására 2013. szeptember 1-jét megelőzően indult eljárás alapján került sor, a 2013. év végi és a 2014. májusi felülvizsgálatot a 2013. augusztus 31-én hatályos rendelkezések alapján kell elvégezni.

Az átmeneti rendelkezések alapján a települési önkormányzat jegyzője köteles a 2013. szeptember 1-jét megelőzően indult eljárás alapján megállapított óvodáztatási támogatásra való jogosultsággal rendelkező személyeket legkésőbb 2013. december 31-éig levélben tájékoztatni a további óvodáztatási támogatás folyósításának 2013. szeptember 1-jétől hatályos szabályairól, valamint a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására vonatkozó rendelkezésekről. [Gyvt. 161/Q. § (5) bekezdés]

A köznevelési területhez kapcsolódó átmeneti rendelkezések:

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók részére a 2013. augusztus 31-én hatályos rendelkezések szerint biztosított kedvezményeket, támogatásokat a 2013/2014. nevelési évben, tanévben változatlan feltételek mellett kell nyújtani.

Azok a tanulók, akik hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetük alapján 2013. szeptember 1-jén az Arany János Tehetséggondozó Programban, az Arany János Kollégiumi Programban vagy az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban, az Útravaló Ösztöndíjprogramban, óvodai fejlesztő programban, képességkibontakoztató és integrációs felkészítésben vesznek részt vagy ezek bármelyikére felvételt nyertek, az óvodai kötelezettség vagy a tankötelezettség befejezéséig a 2013. augusztus 31-én hatályos szabályok szerint minősülnek hátrányos helyzetűnek, illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek. [Gyvt. 161/Q. §]

Budapest, 2013. szeptember „12”

Asztalosné Zupcsán Erika